

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Enchiridion Sev Manuale Episcoporum Pro Decretis in
Visitatione, & Synodo, de quacumque re condendis.**

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1650

cap. 3. De editione Decretorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9534

in Capella assignata sibi, supra quam affigitur schedula in hæc verba.

R. D. N. Praefectus Scrutiniij pro plebanatu S. N. & Parochijs SS. N. N. N. &c. sed pro quarterio Portæ N. & Parochijs SS. N. N. N. &c.

Ad eam confluunt ij, qui debent, & interrogantur iuxta Tabellam.

DE IIS, QUAE SYNODVM SEQUVNTVR.

Pars Tertia.

Peracta Synodo. Diocesana adhuc aliqua peragenda sunt, ne fere inutilis tanta reddatur Actio: & duo praesertim supersunt hic examinanda. alterum est circa absentes, nulla allata legitima excusatione; alterum circa decreta praelo danda, & executioni mandanda.

DE POENA ABSENTIVM.

Cap. I.

- 1 **T**Am ex vocatione Cleri, quam ex Scrutinio colligendi sunt ij, qui à Synodo abfuerunt vel à Scrutinio, vel ab utroque.
- 2 Possunt esse multae causae excusantes; quas refert Botteus de Synodo par. 2. num. 56. eas dijudicent Deputati Iudices de consensu Episcopi.
- 3 Poena excommunicationis affici possunt culpabiles in hoc genere. ex eodem Bott. loco citato num. 50.
- 4 Et ampliat hanc poenam etiam ad illos, qui veniunt, sed non in termino competentis. quod intellige, quando veniunt, Synodiam absoluta.
- 5 Eadem poena irrogari possunt ijs, qui ad Scrutinium non accedunt, ob Decretum in hoc genere promulgatum in Synodo supra. in 2. p. sess. 1. numer. 55. qui ad eos, &c.
- 6 Si quis per procuratorem interuenit, non incurrit poenam. Massobr. de Synodo cap. 3. dub. 6.
- 7 Nulla potest esse praescriptio, qua minus venire teneantur, qui alioqui venire tenentur. ex eodem Massobr. loco citato dub. 5.
- 8 Aliqui Episcopi vice censuræ irrogantur

poenam quatuor aureorum locis pijs applicandorum. quæ poena est tolerabilior, & utilior.

DE VALIDITATE DECRETORVM.

Cap. II.

- 1 **V**alere Decreta Synodalia nemini dubium est. non enim pendent à consensu Cleri, sed à consilio ad summum capituli, quod Episcopus non tenetur sequi, ita respondit Sacr. Concil. Frid. Patriarchæ Veneto die 27. Aprilis 1592. ubi explicat Pontificale (quod videtur velle consensum Cleri, per verbum: Placet) non obligare Episcopum, ut consensum requirat Cleri.
- 2 Ligant autem & Clericos, & laicos existentes infra limites suæ Diocesis, quod probat Massobr. de Synod. cap. 4. dub. 77. 78. Plura idem ibidem.

De Editione Decretorum. Cap. III.

- 1 **P**raelo dari Decreta Synodi, ut omnibus pateant, laudabile puto, & maxime utile. at non pauca desiderare in eiusmodi editione.
- 2 Non enim placeat facere de Synodis Synodos (ut aiebat Carolus à Basilica Petri Episcopus Nouariæ) & cum defectu rerum Ordo quoque Decreto est attendendus.
- 3 Et quidem non omnia Decreta conueniunt cuique loco, plura in amplioribus Diocesis, pauciora in angustioribus, in quibus satis est ea decernere, quæ ut plurimum ibi possunt accidere.
- 4 Ordo decretorum est duplex. alter est, qui pro dignitate materiæ, sicuti altera est altera nobilior, ita nobiliori danda erit prima sedes. alter est ex parte conditionis legum. nam Concilia Prouincialia subsunt Generalibus, & Diocesanæ Synodi Prouincialibus.
- 5 Ordo igitur materiæ hic esse posset: ut primo de rebus, deinde de personis agatur. Rerum autem hic Ordo.

PARS PRIMÆ.

DE Fide, & eiusdem professione.

De Hereticis.

De Doctrina Christiana.

De Sacra Scriptura, & eius abusu.

De librorum impressione, venditione, & prohibitione.

De Prædicatione Verbi Dei.

De.

De Præbenda Theologali.
De Blasphemia, & societate nominis Iesu.
De Sacris Reliquijs, & imaginibus.
De representationibus sacris.
De Miraculis nouis.
De ueneficijs, & magicis artibus.
De Festis diebus, & Vigilijs, & earum obseruatione.

PARS SECVNDA.

DE Sacramentis in genere.
De Baptismo, ualis &c.
De Confirmatione.
De Eucharistia, eiusque custodis, & administratione.
De celebratione Missarum.
De pœnitentiæ Sacramento.
De casibus reseruatis.
De Ordinatione Clericorum.
De Extrema Vnctione.
De Matrimonio.
De Exorcismi.
De Oratione 40. Horarum.
De Indulgentijs.
De Horis Canonicis, & Missa solemnî.
De Chori disciplina.
De Officialibus Chori.
De Musico cantu.
De reuerentia Ecclesijs debita.
De Oratorijs.
De Processionibus varijs.
De funeribus, & exequijs.
De sepulturis.

PARS TERTIA.

DE Fabricis Ecclesiasticis, Ecclesiarum, & Altarium, &c.
De Archiuo Cleri.
De bonis Ecclesiasticis, & iuribus.
De legatis pijs.
De Inuentarijs bonorum.
De locationibus.
De oblationibus.
De Decimis, & primitijs.
De immunitate Ecclesiarum.
De Beneficijs, & eorum collatione, permutatione, vnione, pluralitate.
De Pensionibus.

PARS QVARTA.

DE Vicarijs Foraneis.
De conuentibus Cleri.
De Parochis, & eorum iuribus.
De eorum Residentia, & aliorum.

De Canonicis, & distributionibus,
De vita, & honestate clericorum.
De Seminario Cleri.
De Clericalibus ædibus.
De armis, ludis, spectaculis, & negotijs secularibus fugiendis.
De Regularibus, & exemptis.
De Monialibus, & earum Ministris.
De Monialibus, quæ dicuntur pœnitentes.
De Confratris laicorum.
De societatibus mulierum.
De locis pijs.
De Monte Pietatis.
De Medicis.
De Iudimagistris.
De peregrinis, & peregrinationibus.
De quæstuarijs.
De Histronibus, & Cingatis.
De Iudeis.
De concubinarijs, adulteris, &c.
De Meretricibus & lenonibus.
De vsuarijs.
De cauponis, aleatoribus &c.
De Taxa fori iudicialis.
De ferijs.
De officialibus fori Episcopalis.

De ijs, quæ generatim spectant ad obseruantiam Decretorum, pœnis, interpretatione, &c. si quæ hic desiderantur, reuocari possunt ad vnum ex prædictis titulis.

6 Alter item ordo est adhibendus in Decretis de eadem materia, vt Decretis detur primus locus, quæ sunt merè Concilij Tridentini, facta de eo mentione secundus locus Decretis Prouincialibus, si quæ sunt. tertius Decretis Diœcesanis prædecessorum. postremus proprijs Episcopi Decretis.

7 Præter citationem auctorum, à quibus Decreta sunt hausta, vbi dictum est, abstinere à citatione Doctorum, etiam in margine. legislator enim non tenetur causam dare, nisi in grauissimis, & valde nouis.

8 Onerant etiam aliqui Episcopi Clerũ suum ad emendum librum Synodalem, in quo sunt Edicta omnia Episcopalia, & Formulæ variæ, quæ non attinent ad omnem Clerum, quare cum distinctione esset agendum, vt Parochi tenerentur ad emptionem totius voluminis; alij ad eam partem, quæ communia Decreta Synodi complectitur, saluo meliori iudicio.

9 Quod si in Editis seruaretur ille ordo, iuxta quem debent per annum ea publicari intra Missarum solemnias, appositæ die, quo ea publicari debent, duplex inde oriretur commodum; vt scilicet non ita facile obliuiscerentur Parochi euulgationis; & tota

& tota ciuitas cum Diocesi eadem die au-
dret eadem contenta in Edictis. Distribu-
tio vero Edictorum fieri debet iuxta quali-
tatem materiae accommodatam tempori, vt
de Matrimonio in Feltis Naratijs, de Qua-
dragesima paulo ante initium eiusdem, &
eiusmodi ratione in alijs temporibus seruata.
10 Placeret vna cum Decretis Synodalibus edi-
Catalogum Sanctorum loci, & Episcop. com-
breuissima narratione rerum ab ijs sancte
gestarum.

DE APPROBATIONE
Decretorum Synodaliū.
Cap. IV.

1 **N**on tenetur Episcopus, antequam pra-
lo dentur, ea exhibere Ciuitati, seu
Magistratibus eiusdem: qui si deinde velint
reclamare, id faciant postea cum Superio-
ribus Episcoporum: ita S. Congregatio Car-
dinalium super negotia Episcoporum in vna
Tiferate 14. Aprilis. 1615.
2 Neque tenetur ea Romam mittere ad sa-
cram Concil. Trident. Congregationem, ad
quam mitti debent decreta Conciliorū Pro-
uincialium, vt Episcopo Ostinensi respondit
Card. Carafa nomine praedictae Congregat.
pridie Cal. Decembr. 1586. Vide Praefecium
in Praxi Episcop. par. 2. cap. 2. ver. expeditis
num. 12.

DE STATU ECCLESIAE
describendo. Cap. V.

1 **E**X Vistatione primum; tum ex Syno-
do; & Synodali Scrutinio hauritur in-
tegre totius Ecclesiae status ab Episcopo; qui
describendus est, vt, cum ad limina Apo-
stolorum Romam accesserit, seu Procura-
torem miserit, statum Ecclesiae suae referte
queat ad Sacram Concil. Trid. Congrega-
tionem.
2 Haerent autem multi in hac re, & dum le-
gerem Romae varias huiusmodi relationes,
placere mihi nonnullae supra alias, qua-
rum seriem dabo libenter de hoc loco, ad-
ditis quibusdam opportunis monitionibus.
3 Breuissimo prooemio vtendum est, tacitis,
iisque in laudem sunt Episcopi circa dili-
gentem, & laborosam Vistationem, & Syno-
dum.
4 Quae leuia sunt, & nimis minuta, reticen-

da: & quae etiam saepius decantata in alijs
Relationibus. Prima tamen descriptio de-
bet esse accuratior.

5 Scribendum quidem in prima persona. V. G.
Vistaturi Sacra limina Apostolorum haec
attulimus, ex quibus intelligi potest Eccle-
siae N. status, sed in reliquo textu narrandum
est, ac si de tertia persona sit sermo. V. G.
Habet igitur Ecclesia N. varios fines, & limi-
tes Diocesis, &c.

6 Et ordo tertium narrandarum hic esse po-
test. primo de Ciuitate agatur, deinde de
Diocesi. in Ciuitate prius de Ecclesiasticis,
quam de laicis. inter Ecclesiasticos prius de
Clero saeculari, quam de Regulari. in Clero
saeculari prius de Cathedrali, quam de Col-
legiatis, & de his, quam de Parochijs; & de
his ante alias Ecclesias.

7 Fines, & limites Diocesis varij cum vici-
nis Diocesis sunt describendi. deinde Ec-
clesia Cathedralis quoad materiam, tum
quoad personas, Dignitates nimirum, &
Canonicos. tum beneficia, altaria dorata,
sacra supellex, Sanctorum corpora, & reli-
quia insigniores; Chori disciplina, Festa
propria loci cum Officijs diuino; redditus;
onera, & similia. Palatium, sedes Episcopi,
& Canonicorum. Habitus eorundem in
Choro.

8 Collegiatae quot. Canonicorum numerus
diuina Officia. Onera. Habitus.

9 Parochiae quot saeculares, & regulares, Red-
ditus. Habitus.

10 Clericorum seminarium, vnum vel plura.
Conuentus Cleri, si quis est.

11 Aliorum Sacerdotum numerus, & Cleri-
corum Communia, seu Communitia, quae
habetur alicubi.

12 Regularium virorum Monasteria Monia-
lium item sub Ordinario, vel Regularibus.

13 Confratritiae laicorum, loca pia, Montes Pic-
tatis, Hospitalia.

14 Oratoria, & scholae Doctrinae Christianae.

15 Functiones nobiliores per annum vt confe-
rentiae casuum conscientiae, & Conciones,
praeter Quadragesimales, & eiusmodi.

16 In Diocesi Collegiatae, quot Parochiae. lo-
ca Regularium. Confraternitates laicorum,
&c. ordine, quo supra.

17 De qualitatibus populi in genere.

18 De Collegijs Doctorum, & de Academicis
litterarum, si quae habentur.

19 De Foro, & tribunali Episcopali.